

PŘÍNOS SPOLEČNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Každé dítě je jedinečné a originální. Každé dítě si zaslouží podporu, kterou potřebuje k tomu, aby se co nejlépe rozvíjelo a naplnilo svůj potenciál. Každé dítě pochází z jiného socioekonomického, kulturního či náboženského prostředí. Některé děti jsou znevýhodněné zdravotně a jiné sociálně. Všechny děti jsou si však rovny a je normální a přirozené se lišit. Všichni žijeme spolu na jedné zemi a naše děti by měli mít již od raného věku možnost poznávat pestrost společnosti 21. století, která je nutně a pochopitelně různorodá, těžit z ní a naučit se v ní úspěšně fungovat. Společné vzdělávání je tak již z principu přirozené a správné a svou rozmanitostí přináší všem zúčastněným vzájemné obohacení.

Úkolem kvalitního vzdělávání není jen osvojování si znalostí a dovedností a zaměření na výkon a dobré známky, ale také rozvoj osobnosti člověka, jeho sociálních dovedností a mravních hodnot, položení základů sociální soudržnosti a v neposlední řadě také respekt k základním lidským právům, lidské důstojnosti a lidské různorodosti. Škola tedy slouží nejen ke vzdělávání, ale i k socializaci. Ve škole dochází k rozvoji a vytváření sociálních vztahů a k navazování kontaktů a vytváření vztahových sítí, ale také k prvním setkáním s jinakostí, které děti formují a provázejí po celý život.

Vzdělání je veřejnou službou a musí být poskytováno v odpovídající kvalitě všem dětem bez rozdílu a bez jakékoliv diskriminace. Právo na vzdělání je základním lidským právem. Je zakotveno a specifikováno v řadě mezinárodních smluv, ke kterým Česká republika přistoupila a které mají v našem právním řádu přednost před zákony. Mezinárodní smlouvy i národní právní úprava podtrhují význam společného vzdělávání pro budování inkluzivní společnosti a zaručují všem dětem právo na kvalitní bezplatné vzdělání dostupné v místě bydliště, které je přístupné všem bez rozdílu, tedy i dětem zdravotně či sociálně znevýhodněným a které směřuje k jejich začlenění do společnosti.

1. Přínos společného vzdělávání pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami

Na základě novely školského zákona mají děti se zdravotním, sociálním či jiným znevýhodněním garantováno možnost vzdělávat se v běžné spádové škole se svými vrstevníky a kamarády ze sousedství a mají nárok na podpůrná opatření, která jim pomohou překonat překážky ve vzdělávání se současným ohledem k jejich individuálním potřebám a možnostem.

Především jsou však v běžné škole součástí většinové společnosti, vyrůstají společně se svými vrstevníky, od kterých se mnohému naučí jen běžnou nápodobu. Každé dítě přirozeně přijímá vzory chování, sebeobsluhy, hry i řeči zejména od svých vrstevníků. Děti se společně učí, hrají si, komunikují a navazují přirozené přátelské vazby leckdy pro celý život. Respekt k jinakosti se stává součástí běžného vnímání a hodnocení světa a již ve škole se tak přirozeně budují základy začlenění osob se speciálními vzdělávacími potřebami do většinové společnosti jak v soukromé tak profesní budoucnosti.

Dítě vychovávané od raného dětství jen mezi různě zdravotně či sociálně znevýhodněnými vrstevníky, se logicky nemůže naučit běžnému životu ve většinové

společnosti, a naopak většinová společnost nemá příležitost naučit se takovou osobnost respektovat a přijímat bez předsudků a obav. Lidé se znevýhodněním obvykle chtějí, stejně jako kdokoliv jiný, vést normální život a být respektovanými a přijímanými přáteli, pracovními kolegy a sousedy.

2. Přínos společného vzdělávání pro spolužáky

Při správném pedagogickém vedení společné vzdělávání obohacuje i všechny spolužáky, a to zejména v oblasti sociální. Děti se přirozeně učí větší toleranci a umění pomoci slabšímu, stejně jako respektu k tomu, že i dítě zdravotně nebo jinak znevýhodněné, které je v určité oblasti slabší, může zase v jiné vynikat. Uvědomují si, že každý z nás je jedinečný a každý z nás má své slabé i silné stránky.

Z ohlasů rodičů spolužáků i vyučujících s osobní zkušeností vyplývá, že společné vzdělávání má obvykle pozitivní dopad na celou třídu, vztahy v ní a sociální dovednosti všech žáků. Kolektiv třídy bývá soudržnější, ucelenější a děti k sobě navzájem tolerantnější a ohleduplnější, a to právě díky tomu, že se s nimi od raného věku ve společné třídě vzdělává spolužák se speciálními vzdělávacími potřebami. Děti se tak díky společnému vzdělávání přirozeně učí fungovat v naší rozmanité společnosti a nemají pak takové obavy z odlišností ani související předsudky.

3. Vliv na kvalitu výuky

Názor, že společné vzdělávání probíhá na úkor jeho kvality, nepotvrzují žádné výzkumy. Naopak zkušenosti z vyspělých zemí, ve kterých společné vzdělávání funguje již desítky let, potvrzují nemalý přínos pro všechny zúčastněné.

Každé dítě je jedinečné a každá třída je vždy různorodá, a to i v případě, že zde není začleněn žádný žák se speciálními vzdělávacími potřebami. V každé třídě se vždy sejdou žáci s různými schopnostmi a nadáním, odlišným pracovním tempem i odlišnými vzdělávacími potřebami. Právě tato různorodost učí děti toleranci, vnímání odlišností, trpělivosti i ukázněnosti, a při správném pedagogickém vedením je prostředkem k rozvoji všech.

Společné vzdělávání logicky klade vysoké nároky na každodenní pedagogickou práci, a to jak na profesionální připravenost pedagoga, tak na jeho pedagogické, didaktické i osobnostní kompetence. Vyžaduje vedle práce se vzdělávacím obsahem současně velkou pozornost k učební strategii. Každá hodina musí být důkladně promyšlená a připravená. A to je v důsledku přínosem pro všechny žáky, stejně jako přítomnost asistenta pedagoga, který je k dispozici nikoliv jen žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami, ale i všem ostatním žákům, kteří zrovna jeho pomoc potřebují.